

II.ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ.

1. ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΗ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

A. ΟΡΙΣΜΟΣ: Σταυροφορίες ονομάζουμε την κίνηση που εκδηλώθηκε στη Δύση με πρωτοβουλία των Παπών ,αρχικά κατά τον 11^ο αι. η οποία απέβλεπε στην απελευθέρωση του Πανάγιου Τάφου και των Αγίων Τόπων (Ιεροσόλυμα) που είχαν κατακτήσει οι Σελτζούκοι Τούρκοι (απ'το 1077).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΣΑΝ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥΣ:

- ♦ Φημολογίες για τις ωμότητες (βίαιη συμπεριφορά) των Τούρκων εναντίον των προσκυνητών.
- ♦ Τα οικονομικά προβλήματα της Δύσης (υπερπληθυσμός και έλλειψη γης)
- ♦ Το κάλεσμα του Αλέξιου Α΄ στους ηγεμόνες της Δύσης για βοήθεια ώστε να απελευθερώσει τη Μ. Ασία απ' τους Σελτζούκους Τούρκους.

B. Πρώτη σταυροφορία (1096-1099)

- Κηρύχθηκε από τον Πάπα Ουρβανό Β΄ στην Κλερμόν της Γαλλίας .
- Είχε κυρίως θρησκευτικό χαρακτήρα. Τα οικονομικά προβλήματα (υπερπληθυσμός και έλλειψη γης) έπαιξαν κάποιο ρόλο.
- Στην αρχή προηγήθηκαν οι ανοργάνωτες λαϊκές μάζες που εξολοθρεύτηκαν από τους Τούρκους και μετά οι φεουδάρχες. Οι σταυροφόροι ανέκτησαν εδάφη της Δυτικής Μ. Ασίας* που τα παραχώρησαν στο Βυζάντιο, όπως ήταν συμφωνημένο.
(*Σμύρνη, Έφεσος, Νίκαια, Σάρδεις)
- Οι φεουδάρχες ίδρυσαν αυτοτελή κρατίδια στη Συρία και την Παλαιστίνη.

Γ. Δεύτερη και Τρίτη Σταυροφορία (12^{ος} αι.) Δεν είχαν επιτυχία. Το Βυζάντιο κατά την τρίτη σταυροφορία έχασε την Κύπρο .

Δ . Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (χαρακτηρίζεται ως παρέκκλιση)

- ❖ Μετά την πρώτη σταυροφορία υποχώρησαν τα θρησκευτικά κίνητρα και κυριάρχησαν τα υλικά κίνητρα.
- ❖ Οι σταυροφόροι , που αρχικά είχαν στόχο την Αίγυπτο και τη Συρία, κατέλαβαν τελικά την Κωνσταντινούπολη (1204).

- ❖ Η εκτροπή της σταυροφορίας οφείλεται στις ενέργειες του δόγη της Βενετίας **Δάνδολου** που αξιοποίησε πρόσκληση του **Αλέξιου Άγγελου** , οποίος αποσκοπούσε στην επάνοδο του πατέρα του, Ισαάκιου Αγγέλου στο θρόνο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Έταξε στους στρατιώτες χρήματα και στον Πάπα την υποταγή του Πατριαρχείου στη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία.

- ❖ Οι σταυροφόροι αρχικά παρέδωσαν την πόλη στον Ισαάκιο Άγγελο, αλλά όταν αυτός δεν ξόφλησε το χρέος του, την κατέλαβαν πραγματοποιώντας πρωτοφανείς σφαγές και λεηλασίες (1204).
- ❖ Ύστερα από συμφωνία Βενετών και σταυροφόρων , υπήρξε **διανομή** των εδαφών της αυτοκρατορίας.
- ❖ Τη θέση της αυτοκρατορίας κατέλαβε πλέον ένας σημαντικός αριθμός λατινικών και ελληνικών κρατιδίων.

Η ομιλία του Πάπα Ουρβανού Β΄ που σήμανε την έναρξη της Πρώτης Σταυροφορίας

Χαρακτηρίστηκε από ιστορικούς ως "η πιο ισχυρή ομιλία του Μεσαίωνα". Είναι ο λόγος που εκφώνησε στις 27 Νοεμβρίου 1095 ο Πάπας Ουρβανός Β' στο Κλερμόν της Γαλλίας κινητοποιώντας χιλιάδες πολίτες της Ευρώπης - πέρα από κάθε προσδοκία ακόμη και του ίδιου του αγορητή - για την απελευθέρωση των "Ιερών Τόπων" από τους "άπιστους" Σελτζούκους Τούρκους.

Ο Πάπας Ουρβανός Β΄ ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα για βοήθεια που του είχε απευθύνει ο Βυζαντινός αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ Κομνηνός, με τη διαφορά ότι το Βυζάντιο ενδιαφερόταν για τη Μ. Ασία, ενώ ο Πάπας επεδίωκε πάνω απ' όλα να διώξει τους "άπιστους" από την "ιερή πόλη" της Ιερουσαλήμ.

Ο λόγος του Πάπα είχε ως εξής:

"Ω, φυλή των Φράγκων! Φυλή αγαπημένη και εκλεκτή του Θεού!

Από τα σύνορα της Ιερουσαλήμ και από την Κωνσταντινούπολη κατέφθασε μια θλιβερή αγγελία, ότι μια καταραμένη φυλή, ολότελα αποξενωμένη από το Θεό, έχει βίαια εισβάλει στη γη αυτών των Χριστιανών και τους έχει αποδεκατίσει με λεηλασία και φωτιά. Ένα μέρος των αιχμαλώτων, τους οδήγησαν στη δική τους χώρα και ένα μέρος τους σκότωσαν με σκληρά βασανιστήρια. Καταστρέφουν τα ιερά, αφού τα μολύνουν με την ακαθαρσία τους. Το βασίλειο των Ελλήνων το έχουν πλέον διαμελίσει και του έχουν στερήσει επικράτεια τόσο απέραντη σε έκταση, ώστε δεν θα μπορούσε κανείς να την διασχίσει ούτε σε δύο μήνες.

Σε ποιον, λοιπόν, εναποτίθεται ο άθλος να εκδικηθεί αυτές τις αδικίες και να ανακτήσει αυτήν την επικράτεια, αν όχι σ' εσάς - σ' εσάς, που πάνω απ' όλους τους άλλους, ο Θεός έχει αποδώσει αξιοσημείωτη πολεμική δόξα, μεγάλη γενναιότητα και τη δύναμη να ταπεινώσετε τις κεφαλές όσων σας αντιστέκονται; Οι πράξεις των προγόνων σας ας σας ενθαρρύνουν - η δόξα και το μεγαλείο του Καρλομάγνου και των άλλων σας βασιλέων. Ο Πανάγιος Τάφος του Κυρίου και Σωτήρα μας, που τώρα κατέχεται από ρυπαρά έθνη, ας σας συνεγείρει. Το ίδιο και οι Άγιοι Τόποι, που είναι τώρα κηλιδωμένοι από το μιάσμα...

Ας μην σας συγκρατήσουν τα υπάρχοντα σας, ούτε η αγωνία για τις οικογενειακές σας υποθέσεις. Επειδή αυτή η γη που τώρα κατοικείτε, κλειστή από κάθε πλευρά με θάλασσα ή βουνοκορφές, είναι πολύ στενή για το μεγάλο πληθυσμό σας. Με

δυσκολία παράγει αρκετή τροφή για όσους την καλλιεργούν. Και γι' αυτό δολοφονείτε και κατασπαράζετε ο ένας τον άλλο, γι' αυτό πολεμάτε και γι' αυτό πολλοί από εσάς χάνονται στον εμφύλιο σπαραγμό.

Αφήστε, λοιπόν, το μίσος να φύγει από εσάς. Αφήστε τις διαμάχες σας να τελειώσουν. Ξεκινήστε στο δρόμο για τον Πανάγιο Τάφο. Αρπάξτε αυτή τη γη από μια πρόστυχη φυλή και υποτάξτε την. Η Ιερουσαλήμ είναι μια γη πιο εύφορη απ' όλες τις άλλες, ένας παράδεισος απολαύσεων. Η βασιλική αυτή πόλη, που βρίσκεται στο κέντρο της γης, σας εκλιπαρεί να σπεύσετε να τη βοηθήσετε. Αναλάβετε αυτό το ταξίδι με προθυμία για **τη συγχώρεση των αμαρτιών σας** και να είστε σίγουροι για την αμοιβή της άφθαρτης δόξας στη Βασιλεία των Ουρανών.

Deus vult (σ.μ.: Είναι θέλημα Θεού)!"

ΕΡΓΑΣΙΑ: Κάποιος Άραβας αιχμάλωτος μετά την πτώση των Ιεροσολύμων (1099) προσπαθεί να καταλάβει **γιατί χωρικοί της Δύσης(=Σταυροφόροι) ήρθαν από τόσο μακριά** παίρνοντας το ρίσκο ενός τόσο επικίνδυνου ταξιδιού.

Είσαι ένας απ' τους σταυροφόρους. Μπορείς να του εξηγήσεις γιατί έλαβες μέρος στην πρώτη σταυροφορία λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της ομιλίας του Πάπα στην Κλερμόν; (! Η αφήγηση να είναι πρωτοπρόσωπη)